

INAQUE

GRAND UNION

Zadie Smith

Preklad
Aňa Ostrihoňová

Zadie Smith
GRAND UNION

Zadie Smith
GRAND UNION

COPYRIGHT © Zadie Smith 2019

TRANSLATION © Aňa Ostrihoňová 2024

COPYEDITING Jana Obert

COVER © Arriba!

SLOVAK EDITION © Inaque 2024

ISBN 978-80-8207-229-0

ISBN e-book 978-80-8207-230-6

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať so zámerom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Zadie Smith
GRAND UNION
a iné poviedky

INAQUE

Pre Maud

~ ako sa niekomu môže nepodaríť byť ~

Frank O'Hara
Yesterday Down at the Canal

OBSAH

Dialektika	11
Citová výchova	15
Lenivá rieka	33
Slová a hudba	43
Tak akurát	51
Rodičovské dopoludňajšie zjavenie	67
Centrum mesta	73
Slečna Adele vo svete korzetov	83
Nálada	107
Útek z New Yorku	121
Veľký týždeň	133
Stretnite sa s prezidentom!	157
Dvaja muži prichádzajú do dediny	173
Dekonštruovaný Kelso	181
Zablokovaný	199
Nákaza	205
Pre kráľa	211
Teraz viac ako kedykoľvek predtým	223
Grand Union	237
PodĎakovanie	243

DIALEKTIKA

„Chcela by som dobre vychádzať so všetkými zvieratami,“ povedala žena svojej dcére. Sedeli na štrkovej pláži v Sopote a pozerali na studené more. Najstarší chlapec odišiel do herne. Dvojčatá boli vo vode.

„Ale nevychádzaš!“ zvolala dcéra. „Vôbec nie!“

Bola to pravda. Žena pravdivo opisovala úmysel a dievča hovorilo pravdu o skutočnosti. Hoci žena sa všeobecne zdržiavala hovädzieho, bravčového a jahňacieho mäsa, jedla – s veľkou chuťou – mnoho iných druhov zvierat a rýb, v lete v dusnej kuchyni ich malého mestského bytu vešala na lampy mucholapky a raz (hoci to jej dcéra nevedela) koplá ich psa. Žena vtedy čakala štvrté dieťa a bola náladová. Mala pocit, že pes je na ňu už naozaj priveľa.

„Nepovedala som, že vychádzam. Povedala som, že by som chcela.“

Dcéra sa kruto zasmiala.

„Slová nič nestoja,“ vyhlásila.

Žena v tej chvíli držala v ruke napoly zjedené kuračie krídlo v zvláštnom uhle, aby sa naň nenalepil piesok, a práve viditeľný tvar kostí a mučivý vzhľad tenkej, na grille opečenej kože ju priviedli k tejto téme.

„Toto miesto sa mi nepáči,“ povedala dcéra rozhodne. Pozrela na plavčíka, ktorý sa opäť musel brodiť blatom, aby jediným kúpajúcim sa – bratom dievčaťa – povedal, nech nejdú za červenú bójku. Chlapci neplávali – neve-

deli plávať. V meste nebol priestor, kde by si túto schopnosť mohli osvojiť, a sedem dní, ktoré každoročne trávili v Sopote, im nestačilo na to, aby sa to naučili. Nie, skákali do vln a nechávali sa nimi prevracať, na nohách boli neistí ako novorodené teľatka, hruď mali sivú od čudného bahna, ktoré lemovalo pláž ako veľká šmuha, ktorú Boh nakreslil okolo tohto miesta špinavým palcom.

„Nedáva zmysel,“ pokračovala dcéra, „budovať letovisko okolo takého špinavého a nevlúdneho mora.“

Jej matka si zahryzla do jazyka. Chodila do Sopotu s vlastnou matkou, ktorá sem predtým chodila s tou svojou. Už najmenej dvesto rokov sem ľudia prichádzali, aby unikli z miest a nechali deti voľne pobehovať po námestiach. Bahno, samozrejme, nebolo špinavé, bolo prírodné, hoci žene nikto nikdy presne nepovedal, o akú formu prírodnej látky ide. Vedela len to, že každý večer musí dôkladne vyprať všetky plavky v hotelovom umývadle.

Kedysi sa dcéra tejto ženy tešila zo sopotského mora a všetkého ostatného. Z cukrovej vaty a nablýskaných napodobenín áut na baterky – Ferrari a Mercedes –, ktorými sa dalo bezhlavo jazdiť po uliciach. Ako všetky deti, ktoré prichádzajú do Sopotu, aj ona rada počítala kroky, keď sa prechádzala po známej drevenej promenáde popri mori. Podľa jej názoru bolo na takomto letovisku najlepšie to, že ste robili to isté čo všetci ostatní, bez rozmýšľania ste sa pohybovali ako svorka. Pre rodinu bez otca, ktorou sa teraz stali, bol tento kolektívny aspekt dokonalou kamuflážou. Neboli tu žiadni osamotení výletníci. Naopak, v meste bola žena jednotlivcom, obzvlášť nešťastným druhom jednotlivca so štyrmi deťmi na krku. Tu bola len ďalšou matkou, ktorá kupuje cukrovú vatu rodine. Jej deti boli ako všetky ostatné deti s tvármi zakrytými obrov-

skými nadýchanými oblakmi ružovej sladkej vaty. Až na to, že tento rok bolo v prípade jej dcéry maskovanie nanič. Bola totiž na samom prahu ženskosti, a keby nastúpila do jedného zo smiešnych hračkárskych áut, kolenami by si narážala do brady. Namiesto toho sa rozhodla, že sa jej bude hnusiť každá vec v Sopote, jej matka a celý svet.

„Je to túžba,“ povedala jej matka potichu. „Chcela by som sa pozrieť do očí zvieráťa, akéhokoľvek zvieráťa, a necítiť žiadnu vinu.“

„To však nemá nič spoločné so samotným zvieratom,“ povedalo dievča mudrlantsky, konečne si rozviazalo uterák a odhalilo svoje vzácne dospievajúce telo slnku a zvedavcom, ktorí podľa neho teraz číhali všade, za každým rohom. „Zas ide len o teba, ako vždy. Opäť čierna! Mama, plavky sa vyrábajú v rôznych farbách, ak by si to náhodou nevedela. Všetko zmeníš na pohreb.“

Papierová loďka, na ktorej bolo grilované kurča, musela odletieť. Zdalo sa, že bez ohľadu na to, ako sa v Sopote oteplí, vždy bude fúkať severovýchodný vietor, vlny sa budú peniť nabiele a plavčik vyvesí červenú vlajku a na kúpanie nikdy nebude bezpečne. Bolo ťažké zariadiť, aby život išiel podľa vašich predstáv. Odmávala svojim chlapcom. Ale oni mávali len preto, aby upúťali matkinu pozornosť, aby videla, ako pchajú jazyky pod spodnú peru a schovávajú si dlane pod pazuchy a padajú so smiechom, keď ich prevráti ďalšia veľká vlna. Ich otec, ktorý mohol byť – pokiaľ išlo o kohokoľvek v Sopote – pokojne za ďalším rohom a kupovať občerstvenie pre svoju rodinu, v skutočnosti emigroval do Ameriky a pripieňoval dve re na autá v nejakej obrovskej továrni namiesto toho, aby bol spolumatiteľom malého autoservisu, ako mal to šťastie byť pred odchodom.

Pred deťmi o ňom nehovorila v zlom ani nepreklínala jeho hlúposť. V tomto zmysle ju nemožno obviňovať ani z dcérinej zatrpknutosti, ani zo synovej nezrelosti a ľahkomyselnosti. V hĺbke duše však dúfala a predstavovala si, že sa pretĺka krutosťou a temnotou dní a že žije v zvláštnom druhu chudoby, ktorá vraj vládne v amerických mestách. Keď si dcéra nanášala na napnutú pokožku brucha niečo, čo vyzeralo ako kuchynský olej, žena nenápadne položila do piesku kuracie krídlo a potom naň rýchlo potajomky nakopila ďalší piesok, akoby to bolo hovienko, ktoré chce skryť. A státisíce, možno milióny malých kurčiat prechádzajú každý deň po linke, kde ich roztriedia podľa po hlavie, pričom všetky samce zmetú do obrovských kadí, v ktorých ich zomelú zaživa.

CITOVÁ VÝCHOVA

Vtedy mužov znervózňovala. Nevedela však pochopiť prečo a hľadala odpovede v nedôveryhodných zdrojoch. V ženských časopisoch – u samotných žien. Neskôr, v strednom veku dospela k iným záverom. Ležala na trávniku nad kaviarňou Serpentine a obdivovala batoľa, vlastného syna, ako sa čľapká v bazéniku a vylieza z neho. Zrazu sa jej pri pleci objavila dcéra: „Pozeráš sa naňho, akoby si bola doňho. Akoby si ho chcela *namaľovať*.“ Dcéra sa práve vynorila z jazera, bola celá pokrytá žaburinou. Batoľa malo na sebe obrovskú rozmočenú plienku, ktorá za ním visela a tvrdla ako hlina. Bolo nad čím uvažovať. Christo do rieky umiestnil osemdesiat metrov vysokú *mastabu* s plochou špičkou, vytvorenú z červených a fialových sudov od oleja. Okolo nej prefíčal vodný bicykel. Plávali tam odvážne ženy v neoprénových oblekoch. Na jej vrchole sedeli čajky a srali. Aj to malo byť niečo, nad čím sa dá uvažovať. Mraky sa rozostúpili a slnko neskorého leta objalo Christov večný dom a všetko ostatné, dokonca aj zúrivú červenú tvár jej dcéry. Ženské časopisy aj ženy kládli dôraz na nedostatok a chybu. Problémom bolo, že vám niečo „chýbalo“. Teraz, o štvrtstoročie neskôr videla, že to, čo vyzeralo ako nedostatok, bolo v skutočnosti záležitosťou nepohodlného prebytku. Prebytku čoho? Môžete mať prebytok seba?

Ale bola to pravda: vždy považovala mužov za múzy. Vždy k nim tak pristupovala.

Ako prvému to imponovalo Darrylovi. Nebol veľmi vysoký, ale zato taký krásny! Mal africký zadok, aký by sama chcela, bol kompaktný a svalnatý po celom tele. Rozkošný penis, nič dramatické, vhodný do mnohých situácií. Najviac sa jej páčil, keď mu ochabnutý ležal na bruchu a ukazoval na vlnitú líniu chlpov, ktorá sa tiahla hore a potom sa mu rozprestrela na dvoch mäkkých rovinách symetrickej hrude. Jeho bradavky šialene dychtili po živote, pripomínali chvejúce sa tykadlá hmyzu. Jediným takýmto kúskom jej tela bol mozog. Obdivovala najmä vlasy na jeho hlave, jemné a rovné, bez ostrých hrán. Vlastnú hlavu si po rokoch týrania kaderníckymi chemikáliami úplne vyholila. Začínala odznova, snažila sa, aby jej narástli hustejšie vlasy, dúfala, že oživí africké korene, no nikto v tom malom univerzitnom mestečku nič podobné nevidel a ona sa nechtiac stala senzáciou. Ale on to vedel.

„Už si sa stretla s Darrylom?“

„Určite sa musíš zoznámiť s Darrylom! Bože, musíš!“

Vysoká škola ako organizmus naliehala, aby sa stretli. Boli dvomi z iba štyroch černošských tvárí na univerzite. „Darryl, Monika. Monika, Darryl! Konečne!“ Predstierali, že sa ich to dotklo, ale v skutočnosti boli za to vďační, keďže boli plachí. Sedeli s nohami nad vodou a zistili, že vyrastali v rovnakej štvrti, sotva desať minút od seba, no nikdy sa nestretli. Obaja dostávali podobne nízke známky – ona niekoľko dvojok, on niekoľko trojok –, aby ukázali, ako si to zaslúžia, ako málo sa od nich očakáva alebo aká liberálna je vysoká škola. Ťažko povedať. Obaja túto nízku latku skvele prekonal, všetko zvládli na jednotku. Ako sociálny experiment boli bezchybní.

***

Uvedomili si, že pre vysokú školu a na papieri vyzerajú rovnako. Ale oni vedeli viac. Názvy ulíc, názvy škôl, existencia a neprítomnosť otcov. Keď listovala *Metrom* medzi Darrylovou a svojou zastávkou – nevidela ho už dvadsaťpäť rokov –, dočítala sa brutálne správy a pomyslela si: Áno, z mojej školy vyšiel jeden anglický futbalista a dve a pol popovej hviezdy, z Darrylovej školy tento usmievavý magor, ktorý práve niekomu v Iraku odťal hlavu. Na druhej strane prvý chlapec, ktorého Monika pobozkala, potom ubodal muža v reštike s fish and chips približne v tom istom čase, keď si obliekala promočný talár. Medzi Darrylovou a svojou zastávkou lenivo premýšľala o tom, ako mohol vyzeráť jej život, keby si vzala Darryla alebo toho vražedného chlapca, alebo nikoho. Pravdepodobne mal jej manžel svoju vlastnú nudnú mapu ciest, ktorými sa nevydal. V strednom veku sa človek stáva konvenčným. Rozhodnutia sa tvária ako konáre vybiehajúce z pevných kmeňov dubov, ktoré lemujú nadzemnú trasu do Kensal Rise. Človek ošedivie a zhrubne v bokoch. Napriek tomu sa na ňu v šťastnejších dňoch dívali tie isté malé pevné prsia, tie isté silné dlhé nohy, to známe a chutné hnedé zviera, veľmi silné stvorenie, ktoré nebolo takmer nikdy choré. Koľko z toho bola skutočnosť? Koľko klam? Podľa nej šlo o otázku veku. A rozdiel medzi tým, čo bolo teraz a čo v dvadsiatke, spočíval v tom, že si nikdy nebola istá ani jednou chvíľou. Ďalšia zastávka Canonbury. Ďalšia zastávka menopauza a už žiadne džínsy. Alebo nie? Slepé červy čeriacie blato v telách sú lepšou metaforou toho, čo sa deje, ako cesty, ktorými sme sa nevydali, alebo konáre, ktoré sme nevyhnali. Ale žiadna metafora to naozaj neobstiahne. Je to beznádejné.

***

Šesť mesiacov pred stretnutím s Darrylom, keď bola ešte v Londýne, strávila zaujímavé leto s dvojmetrovým asistentom fotografa, belochom z Brixtonu, bývalým skejtboardistom, ktorý bol kedysi veľkým menom v taggingu. Jednu stranu vlaku v Bakerloo zdobí jeden z jeho fialových drakov. Objavila v sebe iracionálny obdiv k veľmi vysokým ľuďom. Kľačanie pred ním jej pripadalo ako forma uctievania. Jedného dňa boli vo vani a ona rozprávala veľa vtipov a rozosmievala ho, ale tak ako komička sa stále usilovala o ďalší žart, čoraz nešikovnejšie, a za úsilie dostávala menšiu odmenu: tichší smiech, povzdych. Zmenila taktiku. Tri odseky o jeho ľadovomodrých očiach a účese Leni Riefenstahlovej a dvadsaťtriestimetrovom neobrezanom penise. V duchu experimentu sa ponorila pod vodu a s otvorenými ústami zamierila k nemu. Vyliezol z vane, odišiel domov a niekoľko dní sa neozval. Napokon jej napísal veľmi vznešený list o prirovnávaní k nacistovi. List! Pri príchode na vysokú mala toto varovanie na pamäti. Nehovor o nich ako o predmetoch, nepáči sa im to. Vo všetkých situáciách chcú byť podmetom. Ani sa nesnaž byť podmetom. A nesnaž sa ich rozosmiať a nehovor im, že sú pekní.

Všetky tieto pravidlá bolo potrebné prispôbiť Darrylovi. Miloval smiech a tešil sa z fyzického uctievania. Nebola v ňom žiadna agresia. Ležal na chrbte a čakal, kým bude zbožňovaný. Lhký spôsob, akým ho napríklad bezbolestne prijala do svojho tela, podmanila si ho, poskytla mu dočasné útočisko, kým neprišiel čas ho pustiť. Ale boli to deväťdesiate roky: jazyk nebol na jej strane. Mužov ste „nepúšťali“, oni „vyťahovali“. Boli podmetom. Znorma-

lizovali sa ich reči v krčmách, keď sa rozplývali, nadšení možnosťou hovoriť o sexe nahlas: „Rovno som jej ho tam vrazil“ alebo „Šukal som ju do zadku“. Ale s Darrylom zistila, že to boli len reči, mužské chvastúnstvo a v skutočnosti to bolo naopak. Raz popoludní, keď si to rozdávali až do konca ranných prednášok, sa rozhodla vyskúšať na ňom svoj nápad:

„V matriarcháte by si počul, ako sa ženy chvália kamoškám: ‚Pohltila som ho svojim konečníkom. Naozaj mu zmizol celý penis. Jednoducho som ho ukradla a ukryla hlboko v sebe, až kým ani neexistoval.‘“

Darryl sa čistil vreckovkou a mračil sa na hnedé škvrnky. Zastavil sa a zasmial, ale potom si ľahol na jej modrý futon zašpinený od spermii a znova sa zamračil, berúc túto predstavu vážne (študoval sociológiu a politológiu).

„Fakt som ho pohltila,“ pokračovala Monika, neúmyselne stále hlasnejšie, „vzala som si jeho telo a úplne som ho vymazala svojim vlastným.“

„Áno... Nie som si však istý, či sa to uchyťí.“

„Ale malo by sa! Bolo by to PEKNÉ.“

Darryl sa na ňu prevalil, ani vyšší, ani nižší, a zbozkával jej celú tvár.

„Vieš, čo by bolo ešte krajšie?“ spýtal sa. „Keby neexistoval matriarchát ani patriarchát a ľudia by si jednoducho povedali: ‚Láska spojila naše telá a stali sme sa jedným.‘“

„Nebud' nechutný,“ zašomrala.

O živote na ulici sa hovorí staré kliše: Odídeš a ulice idú za tebou. V Darrylovom prípade to bolo doslovné. Monika – ktorá s ulicou nemala nič spoločné, teda okrem toho, že na nej bývala – si so sebou priniesla len niekoľko obrázkov, kvetináč a napodobeninu stoličky Senufo, ktorú jej mat-

ka vyzdvihla na kenskom letisku. Darryl priniesol Leona, drobného kriminálnika z tretej generácie írskych prisťahovalcov v južnom Kilburne. Nie v duchu, ba ani metaforicky, ale osobne – býval totiž v Darrylovej internátnej izbe a spával na nafukovacom matraci, ktorý Darryl každé ráno sfúkol a schoval do kufra, aby ho upratovačky ne našli. Bolo to zvláštne spolubývanie, ale najzvláštnejšie na ňom podľa Moniky bolo, že Darrylovi sa zvláštne nezdarilo. S Leonom robili všetko spolu, kamarátili sa od troch rokov. Navštevovali rovnakú miestnu škôlku, základnú aj strednú školu. A teraz sa spolu vybrali na vysokú. Bez ohľadu na to, že Leon prepadol na všetkých postupových skúškach, nemal maturitu a nebol zapísaný na univerzitu.

Monika si veľmi rýchlo uvedomila, že akýkoľvek vzťah s Darrylom musí byť zároveň vzťahom s Leonom. Priatelia spolu jedli, pili, blicovali, dokonca sa spolu učili – v tom zmysle, že Darryl chodil do knižnice a Leon sedel vedľa neho s nohami na stole a počúval *Paul's Boutique* na svojom diskmene. Monika mala Darryla pre seba len vo chvíľach, keď vymazávala jeho telo svojím, čo často trvalo iba niekoľko minút, kým sa za dverami neozval Leonov výdatný beatbox – jeho „tajný signál“. Darryl a Monika sa potom museli obliecť a všetci traja sa vybrali von: do internátneho baru, k rieke, aby sa zhlulili, na strechu kaplnky, aby sa zhlulili ešte viac.

„Ale nie je to tak, že by som neplatil,“ povedal Leon v reakcii na Monikinu narážku, keď bola raz v noci dosť zhulená na to, aby naznačila, že využíva dobrácku povahu jej milenca. „Ťahám predsa svoj kus, kurva, no nie?“

Nikto nemôže povedať, že to nerobil. Zásoboval celú školu trávou, éčkom a hubami, keď boli k dispozícii, a tým, čo rád nazýval „najlacnejším koksom na tejto strane M4“.

***

Leon chodil v rôznych teplákových súpravách značky Kappa. V obzvlášť chladných dňoch pridal krikľavožltú páperku a huňatú čiapku Kangol. V horúčavách si nechal spodok súpravy a skombinoval ho s priliehavým bielym tielkom, ktoré odhaľovalo napnuté šlachovité torzo, biele ako krieda. Vintage tenisky British Knights nosil bez ohľadu na počasie: nechával si ich posielat' z Japonska ešte pred internetom, keď to nebolo jednoduché. Nevyzeral ako ostatní, a predsa nevyčnieval: mal konvenčnú tvár, ani peknú, ani škaredú, no nebol na ňu nepríjemný pohľad. Krátke blond vlasy, stuhnuté gélom, modré oči, v ľavom uchu diamantová náušnica. Bol stelesnením slovného spojenia „belošský mladík“ používaného v policajnej správe. Mohol by vám pred očami ukradnúť auto a aj tak by ste ho v rade na policajnej stanici nedokázali identifikovať. A predsa ho na konci prvého zimného semestra všetci poznali a mali radi. Niektorí ľudia sa dokážu „baviť s kýmkoľvek“. V situácii, keď sa každý snažil byť niekým – dúfajúc, že urobí dojem, vytvorí si osobnosť –, bola jeho konzistentnosť obdivuhodná. Rovnako sa rozprával s nóbl dievčatami, zboristami, študentmi prírodných vied zo severu, matematickými géniami z robotníckej triedy, dvoma africkými princami, vrátnikmi, ktorí boli vojnoví veteráni, židovskými intelektuálmi zo severného Londýna, juhoamerickými marxistami, farárkou a – keď sa to napokon posralo – aj so samotným prorektorom. Časť jeho príťažlivosti spočívala v tom, že ponúkal víziu vysokoškolského života bez záťaže štúdia. Všetky predstavy z prospektov, na ktoré sa študenti chytili – obrazy mladých ľudí, ktorí sa plavia po rieke alebo vedú filozofické debaty vo vysokej tráve –, sa splnili len Leonovi. Z vitrážového panoptika knižnice ho

Monika zazrela vonku, na slobode: ako niekoho obľubuje na trávniku alebo sedí v člunku s húfom prvkov a fľašou piva. Medzitým písala a prepisovala svoju seminárku o záhradnej poézii osemnásteho storočia. Celý Monikin život bola práca.

Po večeroch opäť usilovne pracovala a snažila sa zistiť, či je bod G skutočná vec alebo ideologická chiméra feminizmu sedemdesiatych rokov. Ukazovákom nahmatala hlboko vnútri akúsi vyvýšeninu veľkosti pence, smerujúcu k brušnej stene, a napadlo jej, že ak si na Darryla sadne a veľmi pevne ho obopne nohami a on urobí to isté a obaja zostanú vzpriamene, pričom sa budú rytmicky pohybovať a počúvať rap Foxy Brown, potom by sa táto otázka mohla konečne vyriešiť. Ale v hlave mala Leona.

„V týchto záhradách – v udržiavaných parkoch – sa zvykla nachádzať postava pustovníka. V háji alebo uprostred bludiska. Bol skutočný ako naozajstný bezdomovec a len tak tam sedel na slobode, zatiaľ čo dom a záhrady vyžadovali tvrdú prácu, robotu a kapitál. Bol miernym odľahčením. A myslím si, že Leon je v podstate takýto pustovník.“

„O Leonovi teraz naozaj nechcem hovoriť.“

„A keď ho obskakujú nóbl dievčatá, sú ako Lady Njaká, ktorá vyjde z veľkého domu, aby sa povenovala pustovníkovi.“

„Myslím si, že Leon je skôr ako Pán z Nerozumu. Alebo školský duch. Je bledý ako duch!“

„Uf – zrazu mi je príliš horúco.“

„Zlato, vieš, že sa mi páči, keď sa potíš? Potíš sa ako veľká žena!“

„Veľká ženistka. Vážne, musím zliezť – je mi príliš horúco.“

„Myslel som si, že hľadáme tvoju tajnú záhradu. Chcel som ju opísať Nancy Fridayovej. Nechávaš sestru v boji v kaši.“

Bol to vtip, ale aj tak si to zapamätala.

Pre Moniku bolo veľmi dôležité, aby Leona chytili. Nikdy to nepovedala nahlas ani to nepriznala Darrylovi, ale cítila to. Napriek svojej mladosti bola tajne na strane zákona a poriadku. Spočiatku vkladala nádej do upratovačiek, ale tie podvod odhalili v priebehu niekoľkých týždňov a nikdy to nenahlásili. Monika raz ráno vošla do spoločnej kuchyne a našla Leona sedieť pri pulte, kde si s niekoľkými z nich dával šálku čaju, klebetil a fajčil prvú rannú. Veľmi družné. Monika od upratovačiek dostala jedine mlčanie a pohrdanie. Boli to spravidla Írky v istom veku, ktoré nenávideli svoju prácu a lenivých, namyslených, zvyčajne bordelárskych študentov, pre ktorých upratovali. Necháпали, prečo si niekto za absolvovanie pár mizerných skúšok tri roky sedí na zadku a zjavne hovno robí, a to na náklady daňových poplatníkov. Ale Monika bola veľmi oddaná myšlienke meritokracie – bol to základný princíp jej života. Sčasti vždy očakávala, že ktorýkoľvek prítomný dospelý spontánne zatlieska jej úsiliu vo všetkých oblastiach. Naliehavo túžila, aby ju upratovačky mali rady a aby jej vyjadrovali triednu lojalitu, pretože jej vlastná babička bola akousi upratovačkou: vyprázdňovala nočníky v Nemocnici sv. Márie. Monika sa veľmi snažila, aby týmto využívaným dámam nedávala žiadnu prácu navyše a nemala zbytočné požiadavky. Niekedy to však bolo nevyhnutné. V jarnom semestri, keď sa sladký hnilobný zápach v jej izbe už nedal ignorovať, nesmelo požiadala svoju upratovačku, či by jej pomohla vyriešiť záhadu zá-